

Aktuella frågor: ”Euron höjer vår levnadsstandard”

Sydsvenskan den 27 augusti 2003

En svensk övergång till euro skulle leda till en kraftig ökning av handeln och därmed till höjda reallöner och ökad levnadsstandard för svenska folket. Det skriver Assar Lindbeck, professor i internationell ekonomi vid Stockholms universitet. Han avslutar debattserien inför folkomröstningen den 14 september.

Bland kvalificerade ekonomer som själva bedriver forskning på internationell nivå råder stor enighet om vilken typ av ekonomiska avvägningar som måste göras när man tar ställning till att byta kronan mot euron. Den ekonomiska vinsten är att ett handelshinder i våra relationer med den europeiska kontinenten avlägsnas när skilda valutor inte längre skärmar av länderna från varandra. En övergång till euron får därför i princip samma effekter på handeln som att avveckla tullar och andra handelsrestriktioner. På lång sikt blir resultatet ökade reallöner och därmed höjd levnadsstandard.

Genom omfattande internationell forskning under det senaste decenniet - med ett tjugotal kvalificerade studier - har vi fått klart för oss att dessa vinster är betydligt större än vi föreställde oss bara för ett decennium sedan. En vanlig bedömning, som jag ansluter mig till, är att det kan vara fråga om en ökad handel på lång sikt med storleksordningen 40-50 procent. Dessa långsiktiga vinster måste vägas mot de risker som uppkommer för den kortsiktiga konjunkturpolitiken när vi inte längre kan använda inhemsk penningpolitik för att parera konjunkturstörningar. När man bedömer dessa risker måste man ta hänsyn till att övergången till en gemensam valuta minskar behovet av en egen svensk penningpolitik. Sverige skulle nämligen slippa de konjunkturstörningar som uppkommer genom svängningar i en flytande krona gentemot euroländerna. Dessutom kan vi räkna med att det svenska konjunkturmönstret skulle bli mer och mer likt det som råder på kontinenten när svensk ekonomi blir mer integrerad med ekonomierna i euroländerna. Redan nu tenderar i själva verket den svenska ekonomin att ha ungefär samma konjunkturmönster som euroländerna. De avvikelser som skett mellan konjunkturmönstret i Sverige och på kontinenten har i huvudsak berott på skillnader i den ekonomiska politik som bedrivits - i många fall till förfång för svensk ekonomi.

Slutsatsen är, enligt min bedömning, att nackdelen med att inte kunna bedriva en egen penningpolitik är begränsad. Personligen lägger jag större vikt vid de långsiktiga vinsterna än vid de konjunkturpolitiska riskerna. Det beror på att de långsiktiga vinsterna innebär något så viktigt som höjda reallöner och ökad levnadsstandard för svenska folket. Jag är medveten om att det finns kvalificerade ekonomer som lägger mindre vikt vid denna fördel, och istället lägger större vikt vid de konjunkturpolitiska risker som kan uppkomma. Debattsituationen kompliceras dessutom av att ett antal personer som kallar sig "ekonomer", men som inte själva på flera decennier följt modern forskning, saknar kunskap om att valutaunioner stimulerar handeln mellan länder och därmed höjer befolkningens levnadsstandard på lång sikt.

Men frågan om en övergång till euron bör ses i ett större ekonomiskt och politiskt sammanhang. Tillkomsten av EU och övergången till en gemensam valuta i allt fler europeiska länder beror på att beslutande politiska församlingar har börjat genomföra en successiv anpassning av de politiska systemen till ett alltmer internationaliserat ekonomiskt system. Man har förstått att mycket står att vinna på att komplettera och i vissa fall ersätta nationella regelsystem och nationell politik med internationella arrangemang på europeisk nivå. Processen är i princip densamma som när dagens nationalstater ursprungligen byggdes upp, bland annat som ett svar på att den tidens ekonomiska system växte ur byars och städers geografiska begränsningar. Lokala regelsystem och lokal politik för näringsverksamhet kompletterades eller ersattes av nationella arrangemang. Samma process upprepas idag inom en större geografisk domän - Europa. Frågan i den nära förestående folkomröstningen är om Sverige skall delta i den processen fullt ut, eller om vi nöjer oss med hamna i utkanten av den politiska process där Europas framtid kommer att stakas ut. Personligen har jag svårt att se vad vi kan vinna genom att under ett antal år framåt hamna i sådant utanförskap.

Assar Lindbeck